

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Göteborgs
Stadsmission och Västra Götalandsregionen gällande
insatser för personer med skadligt bruk och beroende

Diarienummer: OSN 2025-00506

Dnr: OSN 2025-00506

Gemensam samhällsutmaning

Att samtidigt ha ett beroendetillstånd och något eller några andra psykiatriska tillstånd är vanligt och leder ofta till väsentligt sämre hälsa och livskvalitet, sämre behandlingsprognos och ökad risk för förtidig död jämfört med vid ett av tillstånden. Samsjuklighet förknippas även med ökat lidande för närstående och ökade kostnader för samhället.

Personer med skadligt bruk och beroende och psykisk ohälsa har i dag inte alltid möjlighet att få tillgång till den vård och det stöd de behöver i Västra Götaland. Vårdens utbudspunkter är få och faktorer som öppettider, geografisk närhet och bristande tilltro till samhällets institutioner utgör hinder. Exempelvis visade mobilt team beroendes utvärdering av första pilotåret att fyra av fem av deras patienter inte skulle ha sökt vård själva om inte mobilt team beroende varit på plats. Ytterligare faktorer som kan hindra är okunskap om hur man söker hjälp, stigma eller att andra akuta livsbehov – som bostad, mat och trygghet – upplevs som viktigare än att söka vård för sitt beroende. Konsekvensen blir ett stort och undvikbart mänskligt lidande för såväl målgruppen som deras anhöriga, med risk för förtida död, smittspridning av sjukdomar som hepatit C, och utebliven behandling som kan rädda liv och förbättra hälsa.

Sammantaget innebär detta en allvarlig folkhälsofråga där en del av befolkningen står utanför de insatser som annars skulle kunna ge dem förutsättningar till ett bättre liv. Ojämlig hälsa är inte bara negativt för individers hälsa utan påverkar hela samhället. För att möta denna samhällsutmaning behövs nya former för samverkan där vi kan öka tillgängligheten, sänka trösklarna till vård och bygga tillit över tid.

Gemensam målbild

Den gemensamma målbilden för detta partnerskap är att minska onödigt lidande, sjukdom och dödsfall bland personer med skadligt bruk och beroende.

Genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgs Stadsmission skapas en samverkan där Mötesplats St. Johanneskyrkan fungerar som nav. Den väletablerade mötesplatsen används för att öka tillgängligheten till stöd och vård för målgruppen. Det görs bland annat genom generösa öppettider, behovsstyrt och uppsökande arbete samt genom att ta vara på den tillit som redan finns mellan målgruppen och Göteborgs Stadsmissions verksamhet.

Genom att först möta basala behov skapas relationer som i nästa steg möjliggör kontakt med vården på samma plats. Partnerskapet syftar särskilt till att öka tillgången till beroendevård i Västra Götaland, med fokus på insatser som Naloxon, testning för Hepatit C och LARO (läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende).

Genom samverkan med Mötesplats St. Johanneskyrkan och den sjuksköterska som är placerad där blir det möjligt att nå målgruppen även i det uppsökande arbetet – till exempel på boenden, inom Bostad först och vid tillfällen då risken för återfall eller överdos är som störst.

Arbetet är tänkt att påbörjas i Göteborgsområdet där nödvändiga förutsättningar för etablering av samarbete i partnerskap finns tillgängliga. Målet från samtliga ingående parter är att sedan med gemensamma krafter sprida verksamheten så att den når invånare boendes även i andra delar av länet.

Målgrupp

Personer med skadligt bruk och beroende (aktivt eller tidigare) som befinner sig i Västra Götaland.

Samverkande parter

Göteborgs Kyrkliga Stadsmission, organisationsnummer 802426–0195

Västra Götalandsregionen, organisationsnummer 232100–0131.

Västra Götalandsregionen

Målet med hälso- och sjukvården är, enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)¹ en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.

Västra Götalandsregionen ska erbjuda en jämlik, sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet och utgår från den enskildes behov. Det långsiktiga målet är att skapa en hälso- och sjukvård som ger ökat värde för patienten och samtidigt utnyttjar resurser effektivt.

Mobilt team beroende (MTB) tillhör verksamhetsområde Beroende vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Enheten startade som ett innovationsprojekt år 2023 i syfte att öka tillgängligheten till beroendevård. MTB har sedan starten verkat för att knyta samman specialistsjukvården med andra aktörer som möter personer med skadligt bruk och beroende. MTB arbetar uppsökande genom att erbjuda drop in-besök på strategiskt valda platser. Besöken går till både kommunala och idéburna boenden och caféverksamheter som vänder sig till målgruppen. Därtill besöker MTB varje vecka utsatta områden i staden, där val av platser sker i samverkan med polis och socialtjänst. Vårdutbudet består av rådgivning och länk till sjukvård, förskrivning av Naloxon och utbildning i användning, provtagning för blodburen smitta och behandling av hepatit C samt sprututbyte. MTB har sedan starten i april 2023 fram till april 2025 tagit emot 2090 besökare.

Göteborgs Stadsmission

Göteborgs Stadsmission grundades 1952 och är en politiskt obunden, idéburn organisation som utan vinstsyfte bedriver verksamhet för människor i utsatta livssituationer i Göteborgsregionen. Verksamheten syftar till att skapa ökade möjligheter till egenmakt, livskvalitet och ett gott välbefinnande för dem som befinner sig i utsatta livssituationer.

Mötesplats St. Johanneskyrkan har öppet 365 dagar om året och vänder sig till människor med olika former av social utsatthet, däribland hemlöshet, fattigdom, psykisk ohälsa och beroendeproblematik. Under 2024 hade verksamheten i snitt 150–200 besök per dag, och över 60 000 besök årligen.

¹ HSL 3 kapitlet 1§ andra stycket.

Verksamheten utgår från individens behov och erbjuder grundläggande stöd, trygghet, vila, mat och möjlighet till dusch och tvätt. Under 2024 vilade 2 600 personer i Mötesplats St. Johanneskyrkans bänkar. I samverkan med kommunen förmedlas även stöd till akut tak över huvudet.

För att minska social isolering och skapa sammanhang erbjuds ett brett utbud av insatser för att motverka ensamhet och främja gemenskap. Det erbjuds olika gruppaktiviteter exempelvis inom teman som återhämtning ADHD, diabetes, musik och skapande. Särskilda insatser genomförs under storhelger, exempelvis samlade julfirandet 2024 cirka 500 personer per dag. Samtalsstöd ges av ett team som inkluderar präster, diakoner, sjuksköterskor, socionomer och stödpedagoger, anpassat efter individens behov. Johanneskyrkan är även värd för 12 självhjälpgrupper som möts regelbundet enligt olika stödprogram.

En viktig del av verksamheten är tillgången till sjuksköterska som arbetar uppsökande och relationsskapande. Under året genomfördes över 1 000 vårdrelaterade kontakter på plats i Johanneskyrkan såsom såromläggningar, provtagningar och stöd i kontakt med hälso- och sjukvård.

Befintlig samverkan

Idén till detta IOP bygger på en tidigare samverkan under 2023–2024 mellan Göteborgs Stadsmission Mötesplats St. Johanneskyrkan och Sahlgrenska Universitetssjukhuset, genom mobilt team beroende. Samarbetet lade grunden för det gemensamma arbetet och visade på behovet av att utveckla en mer långsiktig och strukturerad samverkansform.

IOP som samverkansform

I Västra Götalandsregionens riktlinjer för IOP står att Idéburet offentligt partnerskap kan tecknas med en eller flera organisationer inom det civila samhället kring olika typer av insatser/tjänster som utgör ett komplement till de uppdrag som hälso- och sjukvården har enligt lag.

Värdegrund för partnerskapet

IOPt bygger på respekt för parternas olika förutsättningar att bedriva verksamhet och grundar sig på öppenhet och dialog mellan parterna. Parterna ska genom dialog säkerställa att verksamhet och insatser bedrivs i enlighet med principerna för IOPt, samt i enlighet med de lagar och regler som gäller för den offentliga myndigheten samt det civila samhällets föreningar. Dialogen kännetecknas av ömsesidig tillit. Båda parter önskar att överenskommelsen mynnar ut i ett gemensamt lärande och utveckling av de insatser som riktas mot målgruppen, för målgruppens bästa.

Partnerskapet värnar också att de olika parternas respektive grunduppdrag skyddas genom ömsesidig respekt. Partnerskapet ska genomsyras av de sex principerna dialog, långsiktighet, kvalitet, öppenhet och insyn, självständighet och oberoende, samt mångfald.

Tidsperiod och villkor för partnerskapet

Partnerskapet gäller för perioden 2026-01-01 – 2030-12-31.

Innehållet i verksamheten ska kunna förändras under perioden så att inriktningen följer eventuella förändrade behov eller omständigheter.

Inga sanktioner kan utdömas enligt detta IOP. Om någon av parterna inte uppfyller överenskomna villkor, brister i sina åtaganden, eller väsentligt ändrade omständigheter inträffar, så äger samtliga parter rätten att när som helst under tidsperioden begära omförhandling, alternativt säga upp sin medverkan i IOPt. Vid uppsägning gäller sex månaders uppsägningstid.

Återbetalningsskyldighet av eventuellt utbetalda medel kan krävas i extraordinära fall om det visar sig att medlen använts för otillåtna ändamål. Innehållet i IOPt ska utvärderas årligen av en styrgrupp och vid behov revideras inför kommande budgetår.

Parternas resursbidrag

IOPt upprättas utifrån att parterna är jämbördiga aktörer och bidrar var och en med resurser (exempel lokaler, personal, kompetens, pengar) för genomförande av syftet. Parterna ska tillsammans i dialogen identifiera utvecklingsområden för samverkan, stärka respektive parts uppdrag och använda gemensamma resurser inom IOPt för målgruppens bästa.

Göteborgs Stadsmission bidrar med:

- En tillgänglig och etablerad mötesplats i Mötesplats St. Johanneskyrkan, där målgruppen redan har en hög grad av tillit.
- En möjlig väg in i vården genom att först möta andra akuta behov, som värme, mat och medmänsklig kontakt.
- Tillgång till en sjuksköterska som är välkänd för målgruppen på plats i Mötesplats St. Johanneskyrkan och i det uppsökande arbetet, för att öka tillgängligheten till Naloxon, testning för hepatit C och LARO (läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende).

Västra Götalandsregionen bidrar med:

- Finansierar utgifter för och levererar Naloxon
- Finansierar utgifter kopplade till provtagning gällande Hepatit B, C och HIV samt salivprov inför LARO
- Följa upp samtliga nybesök till LARO genom journalgenomgång och genomgång i team
- Dator och tillgång till administrativa system och tjänster
- Arrangemang av möten, utbildningar och dialoger
- Samordning, analysarbete och strategisk sammanhållning
- Kostnader för tolk
- Ekonomiskt stöd till Göteborgs stadsmission om totalt 400 000 kronor årligen för att motverka att insatser i samverkan ger upphov till undanträngningseffekter på övriga målgrupper som också är i behov av Johanneskyrkans insatser. Stödet betalas ut så länge organisationen medverkar i partnerskapet, dock längst till och med 2030-12-31 eller om annat omförhandlas

Gemensamma insatser

- Deltagande i styrgupp för arbetet
- Deltagande i gemensamma dialoger och nätverk för gemensamt lärande

Faktureringsrutin

Det finansiella stödet från VGR räknas upp årligen enligt vårdprisindex (VPI). Från och med överenskommelsens andra avtalsår justeras ersättningen med VPI som fastställs och publiceras av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Det VPI som används är föregående års indexsiffra, det vill säga för år 2026 används VPI för 2025. Ersättningen utbetalas från VGR årsvis utifrån inkomna faktureringsunderlag från Göteborgs Stadsmission. Betalning sker 30 dagar efter ankomstregistrerad faktura.

Faktureringsadress:

Operativ Hälso- och sjukvårdsnämnd

FE 842

405 83 Göteborg

BeställarID: 4235100

Förbehåll kring finansiering

Enligt Västra Götalandsregionens riktlinje för Idéburet offentligt partnerskap får IOpt inte erhåller annat långsiktigt eller kortsiktigt ekonomiskt stöd från VGR, men IOpt förhindrar inte att medverkande organisationer erhåller t.ex verksamhetsbidrag eller projektbidrag i sin verksamhet.

De medel som är avsatta till IOpt ska användas för aktiviteter som främjar samverkan mellan medverkande parter.

IOpt är samfinansierat av parterna, vilket innebär att aktiviteter planeras och genomförs i samråd. Insatser som sker i samverkan sker ej genom beställning av någon part och ingen part förväntas utföra en tjänst mot ersättning. Samtliga aktiviteter riktas mot tredje part (d v s invånare i definierade målgrupp).

Uppföljning och drift av samverkan

Koncernkontoret VGR ansvarar för att IOpt följer de regionala riktlinjerna för IOP (RS 2021-04161) samt att återrapportering av avtalsuppföljning sker till berörda nämnder och styrelser.

I och med driftstart av IOpt ska en särskild styrgrupp med representanter från VGR och Stadsmissionen utses.

Styrgruppens uppdrag

Styrgruppen består av representanter från Kunskapsstöd Psykisk Hälsa (KPH), Sahlgrenskas beroendeenhet samt Göteborgs Stadsmission.

Styrgruppens uppdrag är att tillse att partnerskapet följs genom att i dialog driva partnerskapets syfte samt följa upp de gemensamma målen och sprida kunskap till berörda parter i omvärlden. Styrgruppen ansvarar även för att IOP:ts rutiner för avvikelshantering följs.

Styrgruppen träffas minst en gång/termin. Kallelse till extrainsatta möten kan ske på förekommen anledning och kontakt kan även ske genom annan kommunikation vid behov mellan möten.

Styrgruppen ansvarar även för att utse en ordförande och sekreterare (uppdragen kan ambuleras i gruppen). Ordföranden har uppdraget att sammankalla gruppen till möten där överenskommen

samverkan styrs och leds, samt att det finns en dagordning för dessa möten. Styrgruppens sekreterare ansvarar för att mötesanteckningar dokumenteras och skickas till avtalsansvarig handläggare på Koncernkontoret i VGR som diarieför och upprättar dessa till allmän handling.

Styrgruppens medlemmar ansvarar gemensamt för att verksamheten i IOP:t planeras och dokumenteras i en årlig verksamhetsplan för IOP:t med tillhörande handlings- /aktivitetsplan. Verksamhetsplanen, samt en sammanfattande uppföljning av arbetet, rapporteras årligen till avtalsparterna i en årsrapport samt till avtalsansvarig handläggare på Koncernkontoret.

Verksamhetsansvar

Respektive samverkanspart är verksamhetsansvarig för den verksamhet som bedrivs.

Arbetsgivaransvar

Respektive samverkande part har arbetsgivaransvar för sina egna medarbetare.

Sekretess

Sekretesslagstiftning ska följas av samtliga parter som medverkar i detta IOP.

Tolkservice

Göteborgs Stadsmission ska tillhandahålla tolk till deltagare som inte förstår eller kan uttrycka sig på det svenska språket. Göteborgs Stadsmission ska anlita Tolkförmedling Väst, som VGR har avtal med Tolkförmedling Väst. VGR svarar för dessa tolkkostnader. VGR medger ingen ersättning för övriga anlitade tolkförmedlingar.

Avvikelser

Avvikelser i samverkan ska hanteras i dialog mellan parterna samt hanteras inom respektive organisations kvalitetsledningssystem, enligt rutin. Allvarliga avvikelser som inträffar ska rapporteras till avtalsansvarig handläggare på koncernkontoret.

Parternas kontaktpersoner

Västra Götalandsregionen

Sofia Lexén

sofia.lexen@vgregion.se

Charlotta Sundin Andersson

charlotta.s.andersson@vgregion.se

Göteborgs Stadsmission

Charlotta Green

charlotta.green@stadsmissionen.org

Petro Lindeman

petro.lindeman@stadsmissionen.org

Underskrifter

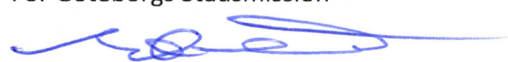
För Västra Götalandsregionen

My Alnebratt

Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden

För Göteborgs Stadsmission

Martin Ärnlov

Direktor